

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Imago Primi Saecvli Societatis Iesv

Bolland, Johannes

Antverpiae, 1640

Dissertatio Septima. De Librorum serie, argumento, stylo; Operis
varietate.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97844](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97844)

I nunc, & Lutherum tuum compara, quisquis es, & iubilandi causas habere te crede. Non hæc peragrata dumtaxat, sed Christianis sacris exculta sunt Regna: nec exculta cursim; sed plurima fixis sedibus, multa etiam integra CHRISTO adiuncta. Vnius Xaverij industria hæreticorum omnium conatibus opponi potest. plus virum hunc pro Christianâ republicâ egisse, quàm Lutheri asseclas omnes, Bozius scripsit. Ille igitur maiorum nostrorum hæctenus campus fuit, Orbis unius. hîc fluxit quotidie sudor, sæpissimè sanguis.

Hæc iubilandi nobis causæ sunt. hæc Sæcularis anni trophæa tuis detracta asseclis, crepta inferis; quæ tibi, Luthere, tuoque opponimus Iubilo ferali. In te Diui omnes hominesque erant incitandi: tu probris maledictisque vexandus, tu è memoriâ posteritatis tollendus omnino. Deo immortalis, CHRISTO duci, victrici Ecclesiæ, ludi erant consecrandi, dicendæque gratulationes, de reseruato in hæc tempora concessoque diuinitus Ignatio, de fortissimâ illius cohorte, quæ toto iam sæculo inuicta, sempiternum sibi bellum cum tuâ impietate proficitur esse susceptum.

Nobis igitur potius iubilanda causa.

DISSERTATIO SEPTIMA.

De Librorum serie, argumento, stylo; Operis varietate.

Expositâ origine causisque Iubilei Sæcularis, quoniam de instituto Operis superius egimus, superest de librorum serie pauca dicamus. Sex in partes distributa sunt omnia: & quoniam Imaginem primi sæculi damus, totidem aut spectacula aut ludi vocari possent, quibus identidem sua missilia subiunguntur Romano more. Vltima Belgicæ nostræ propria est, ac singularis: quinque reliquæ vniuersæ Societati communes. earum inter se ordo nec fortuitò, nec casu ita digestus; sed vt Societas (quoniam ad Seruatoris IESV gloriam nata est atque adoleuit) quemadmodum ceteris in rebus, ita & in hoc Opere ætatis ab eo inter mortales exactæ sit imago.

Series Librorum.

Initium Operis Societatis incunabula continet: tenuia quidem illa, sed eò magis Auctori suo similia. Quis credat, in specu, latibulo bouum, æterni Patris inchoari consilia? quis à Virgine Deum, quis à Bethlehem tenui vico Seruatorem orbis expectet? Age, quis à milite rudi, quis à vulnerato victoque pertimescat exercitum? Primus illum Liber educet, auspice IESV fortissimo duce, cohortem adlegente MARIA. Strictim tamen omnia, vt quæque memoriâ maximè digna videntur. vt ne actum agere (sunt enim hæc Annalium nostrorum prodita monumentis) sed vnum sub adspæctum (quod initio monuimus) Societatis vniuersæ tam egregiam molem, breui quasi in tabulâ pictam, aut velut in theatro spectaculum factam mundo, Angelis & hominibus, exhibere videamur.

Argumentum Libri primi.

Altero deinde Libro auctior illa crescensque describitur, non Urbis mœnibus, non Italiæ coercita finibus; sed egressa vltra Oceani littora, cimensa Hispaniam, peruagata Lusitaniam, in Gallias, Germaniamque

Libri secundii.

& Belgium nostrum primo statim ortu diffusa. Quid? quòd & in extremos Indiæ fines, Æthiopum gemina Regna, Americæ ignotas antiquitati latissimas peruadens regiones, quasi succensâ tedâ passim obuia quæque corripuit, nullis cohibita terminis, nullis circumscripta limitibus, vltra orbem suum, alium etiam (quod veteres de Alexandro) mente complexa. Neque hîc Auctori suo dissimilis; cuius vix nati fama longè lateque percrebuit, & ab vltimâ Arabiâ cum muneribus Reges exciuit.

Libri tertij:

Sed & Seruatoris exemplo magna iam tum agere Societas didicit, animo maiora complecti. Qui, Deus immortalis, aduersus hæreticos, quanti que confictus! qui in erudiendâ iuuentute, confirmandis docendis que populis, gentibus CHRISTO iungendis, & quàm perpetui vtique terrarum exacti labores! Tertij Libri id argumentum. In quo verò propius accedis ad IESVM, ô magnorum auctor facinorum gloriosa Societas? illum sol exoriens per agros vibes que mira spectabat agentem, occidens idem relinquebat operibus isdem quotidie propè distentum.

Libri quarti:

At enim numquam magna virtus sine inuidiâ est. in infontem IESVM quanta incubuit! Sequens igitur Liber tempestatibus procelis que plenissimus, scopulos inter obtrectatorum, inuidorum fyrtes, maledicorum horribile murmur, frustra frendentibus hostibus Caluinitis, Lutheranis que furentibus, amicis triste naufragium sæpe formidantibus, incolumem Deo duce sistet in portu: eò Seruatori suo similem magis, quò pluribus exercitam casibus, gloriosam periculis, vulneribus formosam, profuso sanguine nobilem.

Libri quinti:

Vti autem plerumque accidit, vt magna virtus vincat inuidiam; & id denique videatur admirabile, quod neque nutauit concussum, neque timuit oppugnatum, neque expugnatum propemodum, exhorruit: ita Societas ipsis ab ærumnis, quasi fortitudinis notis decoris que cicatricibus, excelsior in admiratione esse, multis etiam in amoribus cœpit. adeò vt dubium sit, suâne domi magis gloriâ perstrinxerit hostium oculos, an palàm ærumnis & sanguine rabiem pauerit. Quintus igitur Liber, præter domesticas clarorum doctrinâ & innocentiam vitæ Patrum iam vitâ functorum laudes, insuper decreta Pontificum, immunitates, virtutum præmia, consulta Senatuum, Regionum & Vrbiū approbationem, clarissimorum toto orbe virorum præclara testimonia dabit in lucem. eò iam aduersariis, qui maximè hæretici sunt, formidolosa magis, quò pluribus Regum, Principum, gentium que munita præfidiis. Et verò num & in hac gloriâ IESVM refert? Refert sanè, ni fallor. quid enim? qui pependit à cruce, quâ demum gloriâ à leto rediuius emicuit! qui tamquam mortalis naturæ concesserat, supra naturam immortalis reuertit; & gloriosus victor ascendit ad Patrem. ille, inquam, qui omnium aliquando post homines natos calamitosissimus, in celo nunc maximus, adoratus in terris, inferis ipsis debellatis formidolosus. Quippe vti virtutis comes inuidia est, ita inuidiam deuictam sequitur gloria; eò maior, quò infestior illa premebat ardentius.

Postre-

Postremus res gestas in Belgicâ nostrâ complectitur: quæ quidem Libri sex-
 vt terrarum non adeò magna portio sit, non minimam tamen Societa-
 tis continet laudem. Paruo spatio virtus egregia magnum sui specta-
 culum præbet. In Pontico fretò debellatus est Xerxes, nec Alexandri
 gloriæ montium fauces obfiteri, pro Italiæ angulo per duo sæcula Vrbs
 Roma luctata est. Et verò celeberrima pacis studiis, Marte celebrior
 Belgica, non suos modò Belgas, sed Europam pænè totam (absit inui-
 dia verbo) iam hominis ætatem & ampliùs, necdum tantâ varietate
 nationum deformata, complectitur. In hoc Martio campo, cote vir-
 tutis, fortitudini nostræ patuit area. hîc Societas vix nata è vestigio in-
 notuit, mox adoleuit, dimicauit egregiè, vulnera accepit, sanguinem
 misit: & quod Societas vniuersa præbere possit, id pænè omne Belgica
 vna exiguis terminis suis videtur esse complexa. Hæ sunt instituti Ope-
 ris præcipuæ partes.

Iam verò, vt Sæculari anno lætum canamus faustumque Pæana, Ne nuda
 sit narra-
 tio, adiun-
 ta carmi-
 na,
 neque sterilis placuit neque nuda narratio; quando nec ludorum apud
 Romanos amœnitas absque missilibus fuit exhibita. Quid enim? qui
 historiæ scribendæ incumbunt, si Imperatorum hortationes, Senatum
 consulta, militum plausus referre consueuerunt, non quòd res eæ sic
 gestæ sint, verùm vt sua sit Lectori voluptas; si Thucydidi licuit in-
 terdum breuia carmina admiscere; nobis in gratulationibus vsitatum
 morem, in hominibus vulgi ingenium spectantibus, cui omnium mox
 rerum fatictas sit, vt inquit Isocrates, quantò æquius visum, emblemata,
 carmina, orationes, velut missilia quædam interserere, & quasi de rosis
 fertum, violis, narcissis, hyacinthisque, ceu minoribus floribus, intexe-
 re? Et verò à quibus ista potiùs, quàm qui profitentur litteras quæ ab
 Humanitate nomen inuenere, expectes?

Nec de poëmatibus erit, credo, qui dissentiat. de orationibus forsan item ora-
 tiones,
 non-nemo mirabitur. At nos veterum instituta sectamur. An non ma-
 iores suos Romani laudare soliti pro rostris? milites apud Thucydi-
 dem quàm grandi oratione Pericles pro patriâ interfectos, Demosthe-
 nes Tulliusque quantâ facundiâ exornauere! nimirum, vt quos fortiter
 cadentes aliquis operuerat terrarum angulus, forensi collocarentur
 in luce; & disertissimis insculptum verbis, Pario marmore augustius
 in animis ciuium haberent monumentum.

Accedunt emblemata, ceu rerum quædam similitudines, siue, rur- & emble-
 mata:
 sus veterum exemplo, maiorum res gestas incidentium æri, siue Ægy-
 ptiorum potiùs, qui hieroglyphicis vsi arcana quæque posteritati tra-
 didere. Ne tamen hîc supercilio tristi sit Lector, qui singula ad rigi-
 dam normam accuratiùs exigat; neque animata relèget ab emblema-
 tis, neque composita. ita enim placuit admiscere diuersa; & verò in
 eiusmodi rebus arbitriam esse video doctorum indoctorumque sen-
 tentiam. Quare nec animantes, nec verò fabulas historiaisque seclu-
 dimus: scimus enim & hæc placuisse non paucis. multitudini Scriptori,
 non pauculis hominibus, seruire contendat.

Si quid expolitum minùs videbitur, minùsque elaboratum; sic ha-
 beto: & tempus fuisse breuissimum vix semestris vnus, non tantùm omnia vno
 semestri.
 elucu-

elucubrando huic Libro, sed etiam typis excudendò præscriptum: Scriptores verò eos, quos aut ad concionem dicere, aut litteras docere, aut aliis Societatis muneribus implicari simul oportuit. Oleum igitur magis nocturnasque Mineræ agitationes, & ereptas quotidianis negotiis horas redolere, quàm otiosum Lycæum Tusculumve, necesse est. Dissimilem scriptionis characterem Auctorum varietas fecit: neque displicebit opinor. Solet enim plerumque iucunda esse mutatio, & ingeniorum placere diuersitas.

*Vocum pro
Societatis
incolumi-
tate,*

Nunc te, Deus Opt. Max. cuius vnus honori omnis hic noster deuotus est labor; nec te minùs, Optime IESV (quo enim potius te nomine appellet minima nostra Societas, Optimum experta Parentem iam nascens, adulta Ductorem, impugnata Propugnatorem Seruatorumque; quam tuo nomine insignire tibi placuit, vt libertos esse nos tuos, sociosque in ærumnis, memores simus?) te, inquam, Optime IESV, tuamque appello suauissimam Matrem; si Marianæ gloriæ domi tot defensores, tot apud exterarum gentes propugnatores, tot vbique terrarum aluit studiosos; serua cohortem tuam æterno tibi adstrictam sacramento; pugnasque inter & victorias, prospera inter & aduersa, tuo in obsequio *annare fac & perennare*. Vos autem duo sidera Cosma & Damiane, minimæ Societatis magni Tutelares; tu etiam, si placeat, & placebit omnino, sanctissime Pater Ignati, Franciscæ Xaucteri, Borgia, Aloysi, ceterique illustres è Societate Heroës (& precor id vnus quod vniuersi) boni consulite hæc in vos studia nostra; quibus vestra facinora laudare visum est, totique æternitati imitanda relinquere. Viuite sacratissimi Manes, & Sociis vestris, per calcata vobis vestigia euntibus, ne æternum fauere & præesse desinite.

Vnum iam superest: quoniam hæc Prolegomena secuturis (vt ita dicam) spectaculis ludisque proloquuntur, ne à reliquo opere diffideant, vt sua illis missilia ex oratorio poëticoque penu deprompta subiungamus.

EXER-